

Wij geven in dit jaarbericht beknopt weer hoe we in 2012 als team van vrijwilligers hebben gewerkt. Wij vertrouwen er op dat door het lezen van dit jaarbericht wij op uw belangstelling voor en betrokkenheid bij 't Schoor mogen blijven rekenen.

Inleiding

Dit jaar besteedden we aandacht aan het feit dat ons schrijversteam 20 jaar geleden werd opgericht. Het schrijversteam mag terugkijken op een productieve periode. Er zijn in die tijd een 25-tal prachtige en informatieve boeken geschreven en velen hebben deze boeken aangeschaft uit interesse en betrokkenheid bij Udenhout en Biezenmortel.

Het was aanleiding om de voorzitter van het schrijversteam, Kees van Kempen, en alle leden van het schrijversteam bij de presentatie van Unentse Sprokkels 9 in het zonnetje te zetten. De zilveren speld van Brabants Heem werd daarbij uitgereikt als symbool van waardering aan alle schrijvers van de afgelopen 20 jaar.

Lia Clement speldt Kees van Kempen de zilveren speld op van Brabants Heem

Naast het continueren van de bestaande activiteiten, zijn ook enkele nieuwe initiatieven genomen. Zowel een „Monumentale wandeling door het dorp” alsook een „Culturele Educatieve fietstocht door het buitengebied” werden opnieuw opgezet. We hopen de komende jaren op goede deelname aan deze wandeling en/of fietstocht. Door ons heemcentrum zijn dit jaar de eerste vijf schildjes met een QR-code op monumentale gebouwen in Udenhout aangebracht.

Bestuur

In 2012 vond er geen bestuurswisseling plaats. Het bestuur kwam in het verslagjaar tien keer bijeen. Onderwerpen die de revue passeerden waren onder andere: huisvesting, deskundigheidsbevordering van bestuur en vrijwilligers, contacten met de scholen, bijdrage aan het ontwikkelen van een provinciaal collectieregistratiesysteem, toetsing van het eigen beleidsplan, voortgang binnen de afzonderlijke werkgroepen en het opzetten van „WIKI Udenhout”. Een aantal bestuursleden woonde bijeenkomsten bij van De Kleine Meijerij, Erfgoed Brabant en Brabants Heem om daarmee ervaringen uit te wisselen met andere organisaties op het gebied van heemkunde en aanverwante in Noord-Brabant.

Het pand Schoorstraat 2

In samenwerking met SFO (Stichting Familie Ommering), eigenaar van het pand en ASVZ-Vincentius werden plannen uitgewerkt voor de toekomst en daartoe gewenste bouwkundige veranderingen aan het pand. ASVZ gaat de ruimten op de begane grond gebruiken als dagbesteding voor haar cliënten. Plannen voor een educatief centrum op de begane grond met faciliteiten voor bezoekers om een

kopje koffie of thee te drinken zijn in november 2012 bij de gemeente Tilburg ingediend. Volgens planning moet na de zomervakantie van 2013 gestart kunnen worden met de uitvoering.

In goed overleg met SFO en ASVZ is overeengekomen dat de collectie en museale functie van Heemcentrum 't Schoor in de huidige ruimten gehandhaafd kunnen blijven. Van augustus tot en met december 2012 hebben we geen rondleidingen kunnen organiseren vanwege het vernieuwen van het leien dak en de dakramen. Dat gaf ook veel extra werk voor de onderhoudsgroep en de dames om na alle bouwwerkzaamheden de ruimten weer toonbaar schoon te maken en alles op zijn plaats te zetten. Binnenkort hopen we bezoekers weer te kunnen rondleiden en te laten genieten van al wat ons heemcentrum te bieden heeft.

Sponsors, stutten en steunen

Gelukkig kunnen we al vele jaren rekenen op een constante groep van sponsors, stutten en steunen. Zij stellen ons in staat om aan onze jaarlijkse verplichtingen te

voldoen. Daarnaast kunnen we voor incidentele projecten een beroep doen op projectsubsidies bij de overheid, bedrijven en instellingen. Maar de overheid gaat steeds verder bezuinigen. Ook bedrijven en instellingen hebben het zelf moeilijk in tijden van recessie en crisis, waardoor deze bron van inkomsten voor ons moeilijker ter beschikking zal komen.

Voor de komende tijd staan belangrijke ontwikkelingen op stapel ten aanzien van de exploitatie van het gebouw waarin we zijn gehuisvest. Dit zal financiële consequenties hebben voor ons heemcentrum. Meer dan eens zal daarom in de toekomst gezocht moeten worden naar uitbreiding van het bestand aan sponsors, donateurs en subsidieverstrekkingen die ons structureel willen steunen.

Presentaties

In samenwerking met Udenhouts Belang heeft Heemcentrum 't Schoor ook dit jaar de dodenherdenking op 4 mei bij het Mariakapelleke aan de Schoorstraat verzorgd.

Tijdens de viering van het 10-jarig bestaan van Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen werd op 6 mei het nieuwe uitkijkpunt in de duinen officieel geopend. De heemkundekringen uit plaatsen rond de duinen hadden gezamenlijk een expositie ingericht. Ons heemcentrum presenteerde zich met enkele collages oude foto's over het gebied en de bewoning rond de duinen. Vele duizenden bezoekers bezochten dit Duinfeest. Ook op de jaarlijkse Wintermarkt in zorgcentrum De Eikelaar was Heemcentrum 't Schoor met een stand vertegenwoordigd. Vooral de oude foto's werden aandachtig bestudeerd en de namen van gefotografeerde personen werden veelvuldig uitgewisseld.

Presentatie van Heemcentrum 't Schoor bij het 10-jarig bestaan van het Nationaal Park. Links Lia Clement en Frank Scheffers, rechts burgemeester Luijendijk van Loon op Zand en zijn partner

Vrijwilligers

In 2012 hebben onze vrijwilligers opnieuw een onmisbare bijdrage geleverd aan alle activiteiten van Heemcentrum 't Schoor. Zonder hen zou het bijvoorbeeld niet mogelijk zijn geweest om op Open Monumentendag 2012 of bij rondleidingen en presentaties ons heemcentrum zo'n goede publiciteit en uitstraling te geven. Zonder hen zouden werkzaamheden om het heemcentrum in stand te houden niet uitgevoerd kunnen worden.

De werkgroep die onze agrarische voorwerpen onderhoudt kreeg versterking van Cees de Werdt.

Riet Heessels-Felen was al eerder betrokken bij de werkgroep genealogie. Vanaf dit jaar is zij ook een van de vaste dinsdagochtend vrijwilligers. Zij houdt zich onder meer bezig met het inventariseren van de grote collectie

bidprentjes, knipsels en het op orde brengen van het papieren archief.

Eenieders inbreng wordt ten hoogste gewaardeerd en het bestuur is dan ook dankbaar voor de grote inzet en betrokkenheid van vrijwilligers bij ons heemcentrum. Tijdens de jaarlijks te houden bedankmiddag op zaterdag 18 augustus kregen de vrijwilligers een cultuurhistorische wandeling door Loon op Zand aangeboden. Daarna was er een gezellig samenzijn in Udenhout, waarbij ook de overige werkgroepleden aansloten.

Collectie

Evenals andere jaren hebben wij ook nu uit onze collectie diverse foto's, documenten en voorwerpen beschikbaar kunnen stellen aan het schrijversteam voor hun publicaties en voor de expositie bij gelegenheid van Open Monumenten Dag.

Een opmerkelijke uitbreiding van onze collectie is de katafalk. Deze katafalk bestaat uit twee langwerpige houten zwarte planken op staanders waarop een twintigtal kaarsen, met onder de planken afhangende zwarte kleden. Een katafalk werd tot aan de jaren '50 bij duurdere uitvaarten links en rechts naast de draagbaar met lijkstap geplaatst. Onze restaurateurs hebben met bezieling de overgebleven, vermolmden, restanten geheel gerestaureerd en geconserveerd. Deze restanten waren ons door het Kerkbestuur geschonken.

De inventarisatie en digitalisering van een grote collectie bidprentjes is onlangs met inzet van extra hulp voortvarend aangepakt. Alle gegevens worden in een Excelbestand samengebracht. Een schat aan genealogische informatie kan hiermee worden ontsloten.

Als gevolg van al te geringe belangstelling hebben we, na een proefperiode van twee jaar, besloten het experiment voor extra openstellingen in de zomermaanden te beëindigen.

Scholen en rondleidingen

In 2012 was er een ruime belangstelling voor onze museale collectie. In het bijzonder de kinderen van diverse basisscholen mochten we opnieuw tot onze bezoekers rekenen. Niet alleen uit Udenhout, maar ook vanuit Tilburg ontvingen wij groepen bezoekers. Voor een kinderproject bij gelegenheid van de viering „Oisterwijk 800 jaar” stelden wij aan hen onze voorwerpen beschikbaar.

Frans Goossens en Bert van Asten geven leerlingen van de Wichelroede uitleg over oorlogsgraven op het Udenhoutse kerkhof

Met ondersteuning van lesbrieven werden aan de oudere schooljeugd van basisschool De Wichelroede twee activiteiten aangeboden; een „Monumentale wandeling door het dorp” en een “Culturele Educatieve fietstocht

door het buitengebied”, afgestemd op de kinderen. Beide werden voorbereid en begeleid door vrijwilligers van Heemcentrum 't Schoor. Deze nieuwe initiatieven zijn erg goed bevallen op de basisschool en zullen zeker worden voortgezet.

Een gestaag groeiend aantal bezoekers aan heemcentrum 't Schoor en deelnemers aan de wandelingen bevestigen ons bestaansrecht. Zo mochten wij in 2012 totaal 281 belangstellenden noteren!

Werkgroepen

Schrijversteam

Aanvankelijk leek het jaar 2012 voor het schrijversteam een rustig jaar te worden. Maar dat bleek schijn, ook dit jaar zijn er weer volop activiteiten geweest. Zoals gebruikelijk werd in maart de „Unentse Sprokkels” uitgebracht. Het was nummer 9 in de reeks en de verkoop daarvan is erg goed gegaan. Misschien door aansprekende verhalen, zoals over de Udenhoutse beatgroep „The Murphs”, het verhaal over Udenhoutse jongens die als militair rond 1960 naar Nieuw-Guinea zijn uitgezonden, of „pater Handveger”. Net voor de zomer is het idee ontstaan om op Open Monumentendag in september een boekje uit te brengen over de begraafplaatsen in Udenhout en Biezenmortel en de plaatselijke gebruiken bij dood en begravenis.

Aanvankelijk was het de bedoeling om een mooie brochure te maken maar er bleek zoveel materiaal te zijn dat een boekje in de kleine serie op zijn plaats was. Toen Heemcentrum 't Schoor enkele sponsors kon vinden, was de beslissing snel genomen. Het mooie boekje kreeg als hoofdtitel „Memento Mori” naar analogie van de tekst boven de poort die vroeger toegang gaf tot de begraafplaats bij de Sint-Lambertuskerk.

Caspar de Bonth van het kerkbestuur ontvangt het boekje Memento Mori van Frans Goossens

Het schrijversteam heeft ook nog een boekje in de kleine serie in voorbereiding handelend over Stichting De Peppel. Dit boekje komt uit in het voorjaar van 2013. Verder is het schrijversteam bezig aan een boek in de grote serie over Udenhoutse families. In dit boek zullen ongeveer 40 families beschreven worden die generaties lang in Udenhout wonen. Het is de bedoeling dat het boek wordt uitgebracht in 2015. Dit vergt de komende jaren nog veel werk.

In het laatste kwartaal is er veel tijd gestoken in de voorbereidingen van Unentse Sprokkels 10. Omdat het de 10e jaargang is van deze succesvolle serie, heeft het bestuur van Heemcentrum 't Schoor besloten om deze uitgave in full color uit te brengen, zonder de aanschafprijs te verhogen. Dit was voor het schrijversteam een extra stimulans om er iets moois van te maken.

Tot slot is er een aanvang gemaakt met een boek over 44 jaar SKU (Stichting Karnaval Udenhout). Het boek moet uitkomen in 2014.

Al met al heeft het schrijversteam voorlopig werk genoeg.

Werkgroep Udenhoutse toponiemen

De werkgroep heeft het afgelopen jaar toegewerkt naar een gericht einddoel. Alle, inmiddels geïnventariseerde, veldnamen (toponiemen) in een boek of publicatie uit te brengen leek een keuze die waarschijnlijk tot een saai boekwerk en weinig algemene interesse zou leiden. Daarom is er voor gekozen om naast de verzamelde toponiemen tot beschrijving te komen van buurtschappen en interessante plaatsen binnen de afzonderlijke kadastrale secties. De werkgroep is met sectie A begonnen om te zien wat dit zou opleveren. Inmiddels is er interessant materiaal over deze sectie verzameld en een eerste werkversie tot stand gebracht.

In overleg met het schrijversteam is besloten om over meerdere jaren verspreid in "Unentse Sprokkels" te gaan publiceren. Vanaf 2014 tot 2019 zal elk jaar een artikel over de secties A tot en met F worden uitgebracht. Het beschikbare restmateriaal van alles wat is verzameld kan mogelijk later nog aanleiding geven tot een uitgebreidere publicatie over Udenhoutse veldnamen.

Werkgroep Genealogie

De werkgroep genealogie heeft in 2012 hard gewerkt zodat de doelstelling, het uitbrengen van een nieuw boek over oude Unentse families in 2015, gehaald kan worden. Een oproep in de plaatselijke media om gegevens aan te dragen over echte oude Udenhoutse en Biezenmortelse families heeft verschillende interessante reacties opgeleverd. Inmiddels is er een keuze gemaakt welke families het eerst uitgewerkt zullen worden. Mocht het nieuwe boek in 2015 goed ontvangen worden dan is een vervolg mogelijk en kan de werkgroep aan de slag met een tweede reeks Udenhoutse families.

Een Unentse familie: Schapendonk

We streven er niet enkel naar om genealogische familiegegevens te verzamelen, maar meer nog om persoonlijke verhalen op te tekenen die over deze families te vertellen zijn. Het heeft al veel boeiend materiaal opgeleverd. Ook krijgen we uniek fotomateriaal aangeboden om de verhalen uitgebreid te kunnen illustreren.

Werkgroep QR-code

Tijdens de presentatie van Unentse Sprokkels 9 hebben Cor van Beers en Joost van Dongen de aanwezigen geïnformeerd over het tot stand komen van een QR-code en hoe de informatie met behulp van een smartphone opgeroepen kan worden. Dankzij een sponsor hebben we mooie schildjes kunnen laten maken in de kleuren van de Udenhoutse

vlag. Op 4 september 2012 is het eerste schildje officieel aan het hek van ons huisvestingspand Schoorstraat 2 bevestigd.

Frans Goossens, Joost van Dongen en Jos van den Bersselaar bij de plaatsing van het eerste bordje met de QR-code

In de weken daarna zijn er nog vier schildjes geplaatst; respectievelijk bij de Sint-Lambertuskerk, de voormalige burgemeesterswoning nu bewoond door de familie Van den Bersselaar, het fratershuis en het voormalige Raadhuis. Het is jammer dat niet is na te gaan hoeveel mensen er gebruik maken van deze moderne vorm van informatieoverdracht.

Werkgroep restauratie en onderhoud agrarische voorwerpen

Met de komst van een nieuwe vrijwilliger ontstond opnieuw animo om onze oude voertuigen en agrarische werktuigen te gaan onderhouden. Het resultaat van deze werkzaamheden was te bewonderen op Unentse Mert, waar een drietal opgeknapte oude fietsen ten toon waren gesteld.

Ook de vaste bezoekers van zorgboerderij De Hemelrijksche Hoeve kunnen elke dag genieten van de collectie die daar is opgesteld en daarbij herinneringen aan vroeger ophalen en uitwisselen.

De vrijwilligers vinden het prettig om het bijbehorende verhaal te kunnen vertellen en wie de oude voertuigen ooit in gebruik hadden.

Onze dank gaat speciaal uit naar de familie Martens voor hun meedenken, bereidwilligheid en het beschikbaar stellen van ruimte.

Werkgroep Open Monumentendag

In aansluiting op het landelijke thema „Groen van Toen” waren we op zaterdag 8 september in Udenhout aanwezig in kasteel De Strijdhoeve en in de Sint-Lambertuskerk.

In het kasteel werd doorlopend een presentatie verzorgd over het groen rondom kasteel De Strijdhoeve. Er werd ingegaan op hoe de groene omgeving er vroeger uitzag, wat ervan is bewaard en hoe dit in de toekomst is te waarborgen en in te richten. De presentatie werd door ongeveer 100 bezoekers bijgewoond.

Sinds 2011 is een aparte werkgroep bezig geweest met restauratiewerkzaamheden aan monumentale graven op het parochiële kerkhof. In samenwerking met het

kerkbestuur van de Sint-Lambertusparochie konden de werkzaamheden voor OMD 2012 afgerond worden. Daarnaast is door Henk Haen en Kees van Kempen een boekje geschreven met als titel „Memento Mori, begraafplaatsen in Udenhout en Biezenmortel en gebruiken bij dood en begrafenis”. Ook de gerestaureerde monumentale graven komen in dit boekje aan de orde.

Vrijwilligers van Heemcentrum 't Schoor hebben als gids ongeveer 90

bezoekers op de begraafplaats rondgeleid. Er kwamen veel nieuwigheden naar boven en dit werd door de toehoorders zeer gewaardeerd. Tijdens Open Monumenten Dag is ook de onlangs gerestaureerde katafalk in de kerk geëxposeerd, samen met de uitgebreide bijzondere rouwaankleding van het priesterkoor.

De gerestaureerde katafalk

Tot slot

Het is aan de inzet van al onze vrijwilligers te danken dat ook in dit verslagjaar veel tot stand is gebracht. In een goede collegiale samenwerking is veel bereikt. Elkaar ondersteunen in de uitbouw van kennis over de geschiedenis van Udenhout en Biezenmortel, haar gebruiksvoorwerpen en tradities is een belangrijke motivatie in al onze activiteiten. Mede hierdoor hebben we onze projecten goed ten uitvoer en voor het voetlicht kunnen brengen.

Hiermee bedank ik alle vrijwilligers van Heemcentrum 't Schoor voor ieders inzet in het afgelopen jaar en onze donateurs en sponsoren bedank ik voor hun trouwe steun en betrokkenheid.

Frans Goossens, Voorzitter

Nog verkrijgbare publicaties

- Over 't Kasteel € 25 (porto € 3,75)
- Gewoon van mens tot mens, 100 jaar Vincentiusvereniging € 10 (porto € 3,75)
- Memento Mori € 5 (porto € 3,75)
- Algemeen Belang, politieke vereniging 1966-2010, Liber Amicorum € 5 (porto € 3,75)
- Over een sterk staaltje € 15 (porto € 3,75)
- Unentse Sprokkels 3 € 10 (porto € 3,75)
- Unentse Sprokkels 5 € 10 (porto € 3,75)
- Unentse Sprokkels 7 € 10 (porto € 3,75)
- Unentse Sprokkels 8 € 10 (porto € 3,75)
- Unentse Sprokkels 9 € 10 (porto € 3,75)
- Kadastrale atlas Udenhout 1832 € 20 (porto € 6,20)
- Over de School € 5 (portokosten € 3,75)
- Over de Unentse kerk € 15 (portokosten € 3,75)
- 75 jaar S.S.S. € 10 (portokosten € 3,75)
- Scouting St-Lambertus Udenhout 1947-1997 50 jaar jeugd in beweging € 10 (porto € 3,75)
- 75 jaar bouwen in Udenhout € 2,30 (porto € 0,88)
- kalender "Dorpsleven Udenhout-Biezenmortel" 2012 € 4,50 voorgaande jaren € 2,50 (porto € 1,76)
- Reproductie van een oude schoolkaart van Udenhout en Biezenmortel rond 1925 € 1 (porto € 1,32)

De nog verkrijgbare publicaties kunt u bestellen via het secretariaat Heemcentrum 't Schoor:
Lia Clement-Verhoeven, Achthoevenstraat 48, 5071 AS Udenhout telefoon 013-5111166, e-mail: heemcentrumudenhout@gmail.com